

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 882/2016-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa o sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 322/2013 zo 14. októbra 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 595/2012, 3 Co 600/2012 z 9. mája 2013, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 322/2013 zo 14. októbra 2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 322/2013 zo 14. októbra 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a l š i e k o n a n i e .

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov), ktorú jej je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Felixu Neupaueru, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. februára 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 322/2013 zo 14. októbra 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 595/2012, 3 Co 600/2012 z 9. mája 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania vedeného Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 18 C 77/2011 v postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobkyňa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia. Žalobkyňa svoju žalobu odôvodnila tým, že správca konkurznej podstaty [REDAKOVANÉ] (ďalej len „DZP“) vydal platobný výmer č. 677/2005 (právoplatný 29. júla 2005), na základe ktorého uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť na účet úpadcu 5 871 Sk z titulu dlžného poistného a poplatok

z omeškania v sume 0,1 % denne z dlžnej sumy poistného do dňa zaplatenia. Opatrením krajského súdu sp. zn. 7 K 70/01 z 22. júna 2005 bol daný súhlas na predaj súboru pohľadávok úpadcu – DZP, ktorého súčasťou bola aj pohľadávka voči žalobkyni, pričom majiteľkou týchto pohľadávok sa stala sťažovateľka.

Dňa 24. júna 2008 súdny exekútor [REDAKOVANÉ] podal Okresnému súdu Trenčín návrh na vykonanie exekúcie vedenej pod sp. zn. EX 1498/2008 na základe exekučného titulu – platobného výmeru č. 677/2005. Okresný súd Trenčín poverenie na vykonanie exekúcie vydal 7. júla 2008. Na základe exekučného titulu – platobného výmeru č. 677/2005 bola vykonaná exekúcia tak, že súdny exekútor [REDAKOVANÉ] vymohol pohľadávku v sume 1 091,17 € s tým, že sumu 874,41 € poukázal sťažovateľke (ako oprávnenej) a suma 216,76 € predstavovala trovy exekúcie. Následne Okresný súd Trenčín uznesením sp. zn. 62 Er 1295/2008 z 1. júla 2009 exekúciu vedenú súdnym exekútorom [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. EX 1498/2008 vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju, pričom v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že správca konkurznej podstaty DZP nebol oprávnený vydať exekučný titul – platobný výmer č. 677/2005, ktorý je nulitným aktom. Na základe odvolania Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 8 CoE 89/2009 z 30. septembra 2009 uznesenie Okresného súdu Trenčín sp. zn. 62 Er 1295/2008 z 1. júla 2009 potvrdil ako vecne správne. Žalobkyňa následne súdneho exekútora požiadala o vrátenie vymožených peňazí. Vzhľadom na skutočnosť, že súdny exekútor žalobkyni vrátil len 216,76 € (trovy konania) a suma 874,41 € bola prevedená sťažovateľke, žalobkyňa sa žalobou doručenou okresnému súdu 19. mája 2010 proti sťažovateľke domáhala zaplatenia sumy 874,41 € z titulu bezdôvodného obohatenia.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 18 C 77/2011 zo 4. júna 2012 (ďalej len „rozsudok zo 4. júna 2012“) zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobkyni 874,41 € a 52 € z titulu náhrady trov konania a uznesením sp. zn. 18 C 77/2011 z 5. septembra 2012 (ďalej len „uznesenie z 5. septembra 2012“) jej uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 52 €. Na základe sťažovateľkou podaného odvolania boli rozsudok okresného súdu zo 4. júna 2012 a uznesenie okresného súdu z 5. septembra 2012 napadnutým rozsudkom krajského súdu potvrdené ako vecne správne. Proti rozsudku krajského súdu podala

sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako procesne neprípustné.

Sťažovateľka považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za nedostatočne odôvodnený a arbitrárny, keďže krajský súd sa podľa jej tvrdenia relevantným spôsobom nevysporiadal s nosnými dôvodmi odvolania proti rozsudku okresného súdu zo 4. júna 2012. Sťažovateľka zdôrazňuje, že v konaní pred všeobecnými súdmi opísala spôsob nadobudnutia pohľadávok zrušenej DZP, ktorých súčasťou bola aj pohľadávka voči žalobkyni. Odvolací súd dospel pri svojich úvahách k záveru o nepreukázaní hmotnoprávneho nároku sťažovateľky k pohľadávke voči žalobkyni nadobudnutej od DZP z dôvodu, že táto pohľadávka prešla zo zákona zo zrušenej DZP na Všeobecnú zdravotnú poisťovňu, pričom táto pohľadávka nebola súčasťou konkurznej podstaty. V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza, že v rámci speňažovania konkurznej podstaty DZP boli 7. júla 2005 podpísané tri zmluvy o postúpení pohľadávok medzi DZP ako postupcom a sťažovateľkou ako postupníkom, pričom predmetom druhej zmluvy bol súbor pohľadávok voči platiteľom poisťného na dlžných poisťných na zdravotné poistenie a poplatkov z omeškania, ku ktorým patrila aj pohľadávka DZP voči žalobkyni (ďalej aj „druhá zmluva“). Všeobecná zdravotná poisťovňa podala krajskému súdu návrh na určenie neplatnosti druhej zmluvy, na základe ktorého krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Cbi 111/2005 z 12. februára 2009 vyslovil neplatnosť druhej zmluvy. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 52/2009 z 21. júla 2011 (právoplatným 9. augusta 2011) bol rozsudok krajského súdu z 12. februára 2009 zmenený tak, že žaloba o určenie neplatnosti druhej zmluvy bola zamietnutá. V rámci speňažovania konkurznej podstaty DZP bola pohľadávka DZP voči žalobkyni postúpená na základe druhej zmluvy na sťažovateľku. Táto pohľadávka teda podľa sťažovateľky nemohla prejsť na Všeobecnú zdravotnú poisťovňu, keďže to nevyplýva z § 34 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov a ani z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. Obdo V 6/2003 a sp. zn. SŽ-o-KS 81/03).

Keďže hmotnoprávny nárok DZP bol riadne postúpený na sťažovateľku, a teda nemohol podľa nej prejsť na Všeobecnú zdravotnú poisťovňu *ex lege*, jeho vymoženie od žalobkyne bolo zákonné, a preto nemohla získať plnenie bez právneho dôvodu. Sťažovateľka k uvedenému záveru dodáva, že povinnosť platiť poistné na zdravotné poistenie a poplatok z omeškania vzniká *ex lege*, pričom platobný výmer zdravotnej poisťovne má len deklaratórnu povahu.

Sťažovateľka poukazuje tiež na skutočnosť, že obdobnú právnu argumentáciu, na základe ktorej krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil ako vecne správne rozhodnutie prvostupňového súdu, obsahoval aj rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009 z 27. mája 2009, pričom ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 182/2010 z 20. októbra 2010 označené rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil ako „ústavne nekonformné“.

Sťažovateľka poukazuje aj na ďalší nález sp. zn. I. ÚS 268/2011 z 23. novembra 2011, ktorým ústavný súd v obdobnej právnej situácii zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co 154/2010 zo 14. októbra 2010, „v ktorom sa konštatovalo, že postúpenie pohľadávok odporuje zákonu a teda je neplatné a taktiež, že správcovi neprináležalo oprávnenie postúpiť pohľadávku z poistného na zdravotné poistenie a z poplatkov na iný subjekt, ako ústavne nekonformný“.

Sťažovateľka formuluje výhrady aj proti tej časti napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorá sa týka náhrady trov konania; považuje ju za arbitrárnu a ústavne neudržateľnú, keďže nie je podľa jej názoru náležite odôvodnená. Sťažovateľka k tomu v konkrétnostiach uvádza, že právny názor krajského súdu, podľa ktorého «,... nešlo zo strany navrhovateľky o plnenie zdravotného poistenia, z dôvodu, že tieto finančné prostriedky následne nesmerujú k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Postúpením pohľadávky odporcovi tieto finančné prostriedky následne nepoužil a ani nepoužije k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. “ je zjavný prejav svojvôle. V zmysle legislatívneho zakotvenia právneho inštitútu postúpenia pohľadávky je jednoznačné, že postúpením

pohľadávky sa obsah pôvodného záväzku nemení. Z uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že konanie, ktorého predmetom je právna vec oslobodená od súdneho poplatku, bude konaním vecne oslobodeným od súdneho poplatku aj v prípade cesie pohľadávky na nového nadobúdateľa. Keďže ustanovenia § 4 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch sa vzťahujú na vecné oslobodenie od súdnych poplatkov, t. j. na konanie ako také a nie na osobné oslobodenie od súdnych poplatkov, nemá osoba Sťažovateľa (a jej prípadné poskytovanie alebo neposkytovanie zdravotnej starostlivosti) vplyv na oslobodenie alebo neoslobodenie od súdnych poplatkov.».

Vo svojom dovolaní smerujúcom proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka namietala tzv. zmätočnosť konania argumentujúc, že

„- sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a) OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 písm. a) OSP),

- účastníkovi konania (Sťažovateľovi ako odporcovi) sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a) OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 písm. f) OSP)“.

Podľa sťažovateľky v predmetnej veci bola daná právomoc Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, a nie právomoc všeobecného súdu. Dôvodí ďalej, že v zmysle § 19 ods. 16 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov *„príslušná zdravotná poisťovňa je povinná po zúčtovaní vzájomných pohľadávok a záväzkov vrátiť preplatok platiteľovi poistného, jeho právneho nástupcovi alebo poistencovi najneskôr v lehote do 45 dní odo dňa márneho uplynutia lehoty na podanie nesúhlasného stanoviska podľa odseku 12 alebo doručenia nového oznámenia podľa odseku 13. Ak zdravotná poisťovňa neodvedie preplatok riadne a včas, môže si platiteľ poistného, jeho právny nástupca alebo poistenec, ktorému vznikol preplatok, uplatniť nárok na tento preplatok na úrade...“.*

Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka poukazuje na právne závery, ku ktorým dospel najvyšší súd v inej jej veci, podľa ktorých *«najvyšší súd... v spore o právomoc uznesením sp. zn. 6 Rks 1/2010 zo dňa 21. 04. 2010 rozhodol tak, že „na rozhodnutie*

o nároku žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. je daná právomoc Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou...“». Túto skutočnosť najvyšší súd expressis verbis uviedol aj v odôvodnení predmetného rozhodnutia, keď skonštatoval, že „predmetný nárok je nepochybne nárokom z práva verejného a pri vymáhaní nedoplatkov na poistnom a poplatku z omeškania nie je zdravotná poisťovňa s platiteľom poistného v súkromnoprávnom vzťahu, pričom tento charakter pohľadávky vyplývajúci z práva verejného sa nezmenil ani tým, že sa pohľadávky postúpili na iný subjekt, ako aj, že o tomto nároku v zmysle § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z. z. má právo rozhodnúť Úrad pre dohľad na zdravotnou starostlivosťou... pokiaľ zákonodarca určil orgán..., ktorý je v rámci vymedzenej pôsobnosti oprávnený rozhodovať o právach a povinnostiach vyplývajúcich z predchádzajúceho zákona a súčasne ho poveril výkonom dohľadu nad verejným zdravotným poistením, potom tento orgán (úrad) je oprávnený a súčasne povinný konať o uplatnených nárokoch bez ohľadu na to, kto si tento nárok uplatnil...“.

Sťažovateľka vo vzťahu k ňou uplatneným dovolacím dôvodom konštatuje, že o ich preskúmaní najvyšším súdom nie je v napadnutom uznesení žiadna zmienka.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR, základné právo Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, Uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 322/2013 zo dňa 14. 10. 2015, ako aj Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co/595/2012-210, 3 Co/600/2012-210 zo dňa 09. 05. 2013 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 322/2013 zo dňa 14. 10. 2015, ako aj Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co/595/2012-210, 3 Co/600/2012-210 zo dňa 09. 05. 2013 sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. *Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Sťažovateľovi náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia Sťažovateľa. Najvyšší súd SR a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*“

Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 882/2016 zo 14. decembra 2016 prijal sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, predsedu krajského súdu a predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu a predsedníčku najvyššieho súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrili k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky, predseda krajského súdu a predsedníčka najvyššieho súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr 3039/17 z 26. januára 2017 ústavnému súdu oznámil, že sa plne stotožňuje s vyjadrením členov senátu, ktorý rozhodoval v predmetnej veci, podľa ktorého sú dôvody, na základe ktorých krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol, dostatočné a nesignalizujú arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia.

Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti č. KP 3/2017-2, Cpj 4/2017 z 31. januára 2017 zosumarizovala podstatnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a relevantnú judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa ústavnosti rozhodnutí dovolacieho súdu, ako aj nosnú časť argumentácie sťažovateľky, ku ktorej predovšetkým uviedla, že ňou sťažovateľka *«... namieta, sumarizuje a konkretizuje nesprávnosti, ktoré sa týkajú konania a rozhodovania Okresného súdu Bratislava II a Krajského súdu v Bratislave, v podstate opakuje, že rozsudky sú nedostatočne odôvodnené a arbitrárne vrátane rozhodnutia o trovách konania, tiež nepreskúmateľné, poukazuje na nesprávnu právnu argumentáciu a právne posúdenie veci, namieta zmätočnosť konania*

zopakujúc, že vec nepatrí do právomoci súdov, keď príslušným na konanie mal byť Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

V danom prípade dovolací súd – ako v iných prípadoch – postupoval tak, že prednostne skúmal, či je dovolanie žalovaných prípustné. Jeho opodstatnenosť by mohol skúmať až po zistení, že dovolanie je prípustné, o ktorý prípad nejde. Takýto prístup najvyššieho súdu zodpovedá tomu, že právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej; to platí aj pre dovolacie konanie (I. ÚS 4/2011).

Z dôvodov uvedených dovolací súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci je dovolanie žalovaných procesne neprípustné. Procesne neprípustné dovolanie preto odmietol, pričom nepristúpil, nemohol pristúpiť, k posudzovaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku, resp. opodstatnenosti dovolacej argumentácie žalovaných týkajúcej sa napadnutého rozhodnutia vo veci samej. V opačnom prípade by totiž porušil základné právo na súdnu ochranu žalobcu. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd – po oboznámení sa s obsahom predmetnej sťažnosti – zastáva názor, podľa ktorého dôvody uvádzané sťažovateľom sú neopodstatnené.»

Právny zástupca sťažovateľky možnosť zaujať k vyjadreniam predsedu krajského súdu a predsedníčky najvyššieho súdu stanovisko nevyužil, pričom v podaní doručenom 18. apríla 2017 len bližšie špecifikoval sumu trov konania, ktorú v konaní pred ústavným súdom požaduje uhradiť zo strany krajského súdu a najvyššieho súdu spoločne a nerozdielne.

Stanoviská predsedu krajského súdu a predsedníčky najvyššieho súdu ústavný súd v súlade s § 51 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) spolu so sťažnosťou prípisom z 8. februára 2017 zaslal žalobkyni na prípadné vyjadrenie v určenej lehote. Žalobkyňa sa v určenej lehote a ani do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti k stanoviskám predsedu krajského súdu a predsedníčky najvyššieho súdu nevyjadrila.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

II.1 K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietnuté ako procesne neprípustné v súlade s § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom a účinnom v čase rozhodovania najvyššieho súdu (ďalej aj „OSP“), sťažovateľka ústavnému súdu predostiera argumentáciu o jeho zjavnej arbitrárnosti. Namieta, že najvyšší súd sa jej námietkami v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V nadväznosti na sťažovateľkou navrhovaný petit ústavný súd konštatuje, že prípadné porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 36 listiny) a porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru možno posudzovať spoločne, keďže nie sú medzi nimi zásadnejšie odlišnosti (m. m. IV. ÚS 195/07).

V nadväznosti na sťažnostnú námietku sťažovateľky ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd už rovnako v súvislosti s kvalitatívnymi požiadavkami odôvodnení súdnych rozhodnutí vo svojej doterajšej judikatúre mnohokrát zdôraznil aj to, že všeobecný súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to,

aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (m. m. I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre taktiež akcentuje požiadavky na kvalitu odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ktoré musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sú založené (rozhodnutie ESLP vo veci H. proti Belgicku z 30. 11. 1987), pričom rozsah tejto povinnosti sa môže meniť s ohľadom na povahu rozhodnutí a musí byť posudzovaný podľa okolností každého prípadu (rozhodnutie ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994).

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľky procesné podmienky dovolacieho konania upravovali ustanovenia v tom čase platného a účinného § 236 a nasl. OSP.

Občiansky súdny poriadok platný a účinný v čase rozhodovania najvyššieho súdu o dovolaní obsahoval podrobnú úpravu procesných nedostatkov, ktoré sa môžu v konaní pred všeobecnými súdmi vyskytnúť, ako aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spájal Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú (boli) zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisoval Občiansky súdny poriadok význam, avšak – na rozdiel od taxatívne vymenovaných vád – (len) v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod [pozri § 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné (vada takejto povahy sama osebe

však prípustnosť dovolania nezakladá). Zo všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z § 237 ods. 1 OSP výslovne vyplýva (vyplývalo), že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia.

Sťažovateľka v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu namietala tzv. zmätočnosť konania argumentujúc, že

„- sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a) OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 písm. a) OSP),

- účastníkovi konania (Sťažovateľovi ako odporcovi) sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a) OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 písm. f) OSP)“.

K vade podľa § 241 ods. 2 písm. a) v spojení s § 237 ods. 1 písm. a) OSP sťažovateľka uviedla, že v predmetnej veci bola daná právomoc Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, a nie právomoc všeobecného súdu. K vade podľa § 241 ods. 2 písm. a) v spojení s § 237 ods. 1 písm. f) OSP malo podľa sťažovateľky dôjsť nepreskúmateľnosťou a arbitrárnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu.

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. a) až g) OSP nie je predmet konania významný, čo zároveň znamená, že ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 OSP [sťažovateľka zdôrazňuje, že v konaní o dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu namietala existenciu väd podľa § 237 ods. 1 písm. a) a f) OSP], možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (napríklad R 117/1999, R 34/1995).

V relevantnej časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sa k zásadnej argumentácii sťažovateľky, ktorou odôvodňovala prípustnosť dovolania v súlade s § 237 ods. 1 písm. a) a f) OSP, uvádza:

„Keďže prípustnosť dovolania žalovaného nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, keď odvolací súd vec, ktorá patrí do právomoci súdov,

svoje rozhodnutia o peňažnom plnení ako aj o trovách konania dostatočne zdôvodnil, Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania (z procesných dôvodov) sa nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.“

Z už spomenutých ustanovení § 237 ods. 1 v spojení s § 241 ods. 2 písm. a) OSP vyplýva, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 OSP nie je právne významný subjektívny názor účastníka konania, ktorý tvrdí, že k niektorej z vád pokrytých § 237 ods. 1 OSP došlo, ale to, či k takejto vade skutočne došlo. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu obsahuje záver o tom, že k takýmto vadám nedošlo („*odvolací súd vec, ktorá patrí do právomoci súdov, svoje rozhodnutia o peňažnom plnení ako aj o trovách konania dostatočne zdôvodnil*“), avšak absentuje akékoľvek, hoci aj stručné odôvodnenie tohto záveru, nemožno dospieť k inému ako takému záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu atribúty ústavne udržateľného odôvodnenia súdneho rozhodnutia nespĺňa.

Vzhľadom na to, že právny záver najvyššieho súdu je zjavne arbitrárny, nereagujúci na skutkovo a právne významné skutočnosti týkajúce dovolania sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ústavný súd v zhode so svojimi predchádzajúcimi rozhodnutiami v obdobných veciach dospel k záveru, že napadnutým uznesením bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu boli porušené práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodol zároveň aj o zrušení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Najvyšší súd bude po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými predovšetkým v časti II.1 tohto nálezu.

II.2 K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu sťažovateľka odôvodňuje jeho nepreskúmateľnosťou, resp. nedostatočným odôvodnením, a to jednak v časti týkajúcej veci samej, ako aj v časti týkajúcej sa náhrady trov konania.

Argumenty o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu sa v zásade prekrývajú s argumentmi, ktoré uvádza sťažovateľka v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu. Keďže ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie

najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, opäť sa vytvoril priestor na to, aby tieto dovolacie námietky sťažovateľky [odôvodňujúce vadu konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP] smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu prednostne posúdil najvyšší súd v rámci dovolacieho konania.

Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, v zmysle ktorého vada konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP v zásade vždy znamená aj porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. II. ÚS 261/06). Najvyšší súd bude preto po vrátení veci ústavným súdom povinný poskytnúť ochranu ústavou garantovaným právam sťažovateľky v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k ich porušeniu. Riadiac sa zásadou minimalizácie zásahov do činnosti všeobecných súdov a uprednostňujúc v zmysle princípu subsidiarity právnu ochranu poskytovanú všeobecným súdom, ústavný súd sťažnosti sťažovateľky v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním.

Úhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Sťažovateľke priznal ústavný súd úhradu odmeny za každý úkon po 143 € a režijného paušálu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za každý úkon po 8,58 €, čo spolu predstavuje sumu 303,16 €. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, ústavný súd v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil priznanú úhradu o daň z pridanej hodnoty na sumu 363,79 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilný sporový poriadok).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2017